

Чігріна О. Д., Стригун А. Ю., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ДОГОВІР ЯК НАЙПОШИРЕНІША ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН: ПРАВОВИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТИ

Значення вивчення римського права для юридичної освіти ХХІ ст. не лише залишається актуальним, але й посилюється. Як і раніше воно становить особливу цінність для професійної освіти сучасного юриста, а також для підвищення рівня його загальної освіченості та розширення світогляду. Рецепція римського приватного права мала місце в нашій країні і у процесі законотворчих робіт останніх років, зокрема під час розробки Цивільного кодексу України, який повністю відповідає сучасним тенденціям розвитку приватного права в Європі.

Договори були основною правовою формою, за якою здійснювався величезний товарний і господарський обіг Стародавнього Риму. Правовий вплив поширювався на всі економічні, торгові та інші відносини. Римська юриспруденція створила розгалужену систему договорів, яка забезпечувала надійну правову основу ділових відносин. Римське договірне право класичного і посткласичного періодів – це результат тривалого розвитку, вдумливого аналізу і відбору практики преторів [1].

Договір як форма права появився у римському приватному праві. Він вважався найбільш важливим джерелом зобов'язань у Римі. Договір вважався зобов'язанням, яке виникало в силу згоди сторін, та користувався позовним захистом.

Римські систематики права намагалися створити загальне поняття *conventio* – угоди, яка поділялася на: а) *contractus* – договір, який захищався позовом, і б) *pactum* – угода, по якій, як правило, позов не подавався, а захист здійснювався шляхом посилання на них у вигляді заперечень.

З розвитком суспільства і держави, а також права як найважливішого елементу держави виникає необхідність в регламентації правил про різні види договорів і появляються самостійні галузі права, що мають самостійні правила укладення, зміни і розірвання відповідних договорів [2].

Однією з найпоширеніших підстав виникнення зобов'язань закон називає договір (ч. 2 ст. 151 ЦК). Поняття договору розкривається через поняття угоди (правочину), бо договір є одним із видів угод.

Відповідно до ст. 41 ЦК України угодами визнаються дії громадян і

організацій, спрямовані на встановлення, зміну чи припинення цивільних прав або обов'язків. Договори – це дво- або багатосторонні угоди.

Договором визнається угода двох чи більше осіб, яка спрямована на встановлення, зміну чи припинення цивільних правовідносин.

Отже, договору як юридичному факту властиві такі ознаки: а) в договорі виявляється воля не однієї особи (сторони), а двох чи кількох, причому волевиявлення учасників за своїм змістом повинно збігатися і відповідати одне одному; б) договір – це така спільна дія осіб, яка спрямована на досягнення певних цивільно-правових наслідків: на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Саме за цією ознакою цивільно-правовий договір відрізняється від договірних форм, що використовуються в інших галузях права (трудовому, екологічному тощо), набуваючи там певних специфічних рис [3].

Відповідно до ст. 639 ЦК України договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом. Форма договору є правовим явищем яке у певних випадках впливає на існування факту укладення договору, а у інших випадках ні. Недотримання форми договору не завжди тягне за собою його недійсність. Якщо недосагнення сторонами згоди у відношенні істотних умов договору тягне за собою його неукладеність, але не недійсність, то порушення форми договору не завжди тягне за собою його неукладеність і не завжди тягне його недійсність [4].

Договір укладається за допомогою певних дій сторін договору, нормативно кваліфікованих способами укладення договору. В доктрині права способами укладення договору визнається нормативно врегульована система здійснення суб'єктами дій, через які досягається вільне і взаємне узгодження волі сторін договору.

Залежно від критерію поділу виділяють різні способи укладення договорів. За способом узгодження змісту договору виділяють загальний, спеціальний і судовий порядок укладення договору [5].

Література

1. Балан А. С. Види договорів в римському приватному праві / А. С. Балан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=704.

2. Шкварок Л. В. Поняття договору в приватному праві / Л. В. Шкварок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2010/Pravo/65294.doc.htm.

3. Поняття, значення та функції договору в цивільному праві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/chiv_pravo/117.php.

4. Цивільний кодекс України від 01.01.2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44.

5. Дзера О. В. Цивільне право України: підручник: у 2-х кн. / Д. В. Боброва,

О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 234 с.

УДК 34.08

Шніт В. С., студентка,
Навчально-науковий Інститут економіки та менеджменту,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Грабовська Г. М., к.ю.н., доцент

ПРАВО НА ПРАЦЮ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Праця є однією з найголовніших потреб людини. Адже саме за допомогою праці можливо задовольнити свої матеріальні, а також моральні потреби. Стаття 43 Конституції України містить положення про право на працю кожного, тому соціально-економічна проблема працевлаштування неповнолітніх є досить актуальною. Українське законодавство встановлює низку спеціальних гарантій та пільг для неповнолітніх, виділяючи їх таким чином в окрему категорію особливих суб'єктів трудових відносин.

Одним із важливих інститутів трудового права є трудовий договір. За чинним законодавством – п. 5 ч. 1 ст. 24 КЗпП – встановлено, що трудовий договір з неповнолітнім має бути укладено в письмовому вигляді, а стаття 26 КЗпП передбачає заборону для роботодавця встановлювати випробування при прийнятті на роботу такої категорії працівників, що дає можливість розпочати свою трудову діяльність такій категорії осіб.

Статтею 188 КЗпП України не допускається прийняття на роботу громадян молодше 16 років, але у випадку згоди одного з батьків трудові діяльність можна розпочати з 15 та 14 років. Такий вік встановлено виходячи з положення Конвенції про права дитини, згідно якої, ст. 32 встановлює мінімальний вік для прийняття на роботу, хоча Проект Трудового кодексу дещо змінює це положення, а саме, перелік видів легкої роботи, до виконання якої можуть залучатися особи, які не досягли п'ятнадцяти років, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення. Проте в організаціях кінематографії, театральних, концертно-видовищних та інших творчих організаціях дозволяється за письмовою згодою одного з батьків або особи, яка їх замінює, приймати на роботу осіб, які не досягли чотирнадцятирічного віку, для участі в концертах, виставах, інших заходах.

Особи у віці від 14 до 18 років мають неповну цивільну дієздатність.